

AKP ile Anayasa Mahkemesi gerginliğinin şifreleri: Asıl sorun mahkemenin yapısı mı?

İçişleri Bakanı Süleyman Soylu ile Anayasa Mahkemesi arasında sert rüzgarlar esiyor. Hükümet son yıllarda aldığı kararları beğenmediği en yüksek yargı organını sıkça eleştiriyor. İki taraf arasındaki asıl gerilimin kaynağı ne? Sorun mahkemenin yapısı olabilir mi?

ZEYNEP GÜRCANLI

Yayınlanma: 15:39 - 24 Eylül 2020

Güncellenme: 20:15 - 24 Eylül 2020

Aa

[ABD](#)'de Yüksek Mahkemesi Yargıç Ruth Bader Ginsberg'in ölümü üzerine başlayan Yüksek Mahkeme'ye hakim atama tartışmasının bir benzeri gizliden gizliye Türkiye'de yaşanıyor. Anayasa Mahkemesi'nin (AYM) gerek kanun iptallerine, gerekse kişi hak ve özgürlüklerine ilişkin pek çok karar, AKP tarafından sert şekilde eleştiriliyor.

Hükümetin eleştirileri bazen o kadar sertleşti ki, 2016 yılında Cumhurbaşkanı [Recep Tayyip Erdoğan](#) AYM tarafından alınan gazeteciler Can Dündar ve Erdem Gül hakkındaki “tahliye” kararı hakkında “saygı duymuyorum, uymuyorum” diyerek tepki göstermişti.

Erdoğan son dönemde AYM kararları konusunda sessizliğini korurken, bu kez Yüksek Mahkeme'ye yönelik sert eleştiriler İçişleri Bakanı Süleyman Soylu'dan gelmeye başladı.

SOYLU ARSLAN'I HEDEF ALDI

Soylu, son olarak 11 Eylül'de AYM'nin yasada yer alan “şehirlere kara yollarında gösteri ve yürüyüş düzenlenemez” hükmünü iptal etmesiyle birlikte, AYM'yi ve AYM Başkanı Zühtü Arslan'ı hedef tahtasına koydu. Polemik, Soylu'nun Arslan'a yönelik “polis koruması ile işe gidip gelmene gerek yok. Bisikletle git bakalım” sözleriyle başladı.

İçişleri Bakanı Süleyman Soylu/Fotoğraf: Depo Photos

AYM üyesi Engin Yıldırım'ın sosyal medya hesabından bisiklet fotoğrafları paylaşması ile artan gerginlikte, AYM Başkanı Arslan'dan da Soylu'nun sözlerine karşılık “Bazı eleştirilerden görüyoruz ki, kararlarımız okunmadan, bazen de okunduğu halde yeterince anlaşılmeden eleştirilmektedir” dedi. Soylu polemigi sürdürerek, AYM Başkanı'nın [Polis Akademisi](#) Başkanı olarak görev yaparken Akademi'ye alınan komiser yardımcılarının yüzde 41'inin FETÖ bağlantısı nedeniyle ihraç edildiğini açıkladı.

GERGİNLİĞİ NEDENİ AYM'NİN YAPISI MI?

ABD'deki Yüksek Mahkeme tartışmasının özünde, 9 kişilik Yüksek Mahkeme'nin üyelerinin “hangi Başkan tarafından” atandığı yatıyor. ABD'deki sistem Yüksek Mahkeme üyeliği için aday gösterme yetkisini Başkan'a bırakıyor. Yüksek Mahkeme üyeliğinin boşaldığı dönemde Başkan'ın Cumhuriyetçi ya da Demokrat olması ise, Mahkeme'deki “muhafazakar-ilerici” dengesini etkiliyor.

Benzer bir durum Türkiye'de de yaşanıyor. AKP döneminde yapılan Anayasa değişiklikleri sonucunda AYM'de halen 16 üye görev yapıyor. (**Askeri mahkemelerin kaldırılmasına ilişkin Anayasa değişikliği ile AYM üye sayısı da 15'e indirildi.** Ancak askeri yargıdan gelen ve 10. cumhurbaşkanı tarafında AYM'ye atanmış Serdar Özgüldür görev süresi sonuna kadar devam edeceğinden halen AYM'de 16 üye bulunuyor. Özgüldür'ün görev süresi bu yıl sona erecek).

Mevcut yapıda AYM üyelerinin 12'si Cumhurbaşkanı tarafından, 3'ü ise Sayıştay ve Baro Başkanlarının göstereceği adaylar arasında TBMM tarafından seçiliyor. TBMM tarafından yapılan AYM üye seçiminde de AKP ve ortağı MHP'nin Meclis çoğunluğu etkili oluyor.

AYM üyeleri 12 yıllık görev süreleri için seçildiklerinden, Cumhurbaşkanı Erdoğan döneminde AYM üyesi olmuş hakimlerin sayısı halen AYM içinde çoğunluğu sağlayabilmiş değil.

Anayasa Mahkemesi Başkanı Zühtü Arslan/Fotoğraf: Depo Photos

AYM'DE HANGİ HANGİ HAKİM, HANGİ CUMHURBAŞKANI DÖNEMİNDE ATANDI?

*10. Cumhurbaşkanı Ahmet Necdet Sezer döneminde atananlar- Serdar Özgüldür,

*11. Cumhurbaşkanı Abdullah Gül döneminde atananlar- AYM Başkanı Zühtü Arslan, AYM Başkan vekili Hasan Tahsin Gökcan, AYM Başkan Vekili Recep Kömürcü, Burhan Üstün, Engin Yıldırım, Muammer Topal, Emin Kuz,

*Mevcut Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan tarafından atananlar- Kadir Özkaya, Yusuf Şevki Hakyemez, Yıldız Seferinoğlu, Recai Akyel, Selahattin Mente, Basri Bağcı

*TBMM tarafından seçilenler- Rıdvan Güleç (Erdoğan'ın cumhurbaşkanlığı döneminde) , Celal Mümtaz Akıncı (Abdullah Gül'ün Cumhurbaşkanlığı döneminde), Hicabi Dursun (Gül'ün Cumhurbaşkanlığı döneminde)

AYM İLE AKP'Yİ KARŞI KARŞIYA GETİREN BAŞLICA KARARLAR

13 Temmuz 2015

AYM'nin en çok tartışma yaratan kararlarından biri, dersanelerin kapatılmasını öngören yasa iptal etmesi oldu. AKP hükümeti, FETÖ ile mücadele kapsamında dersanelerin, örgüte üye yetiştirildiği ve para kaynağı olduğu gerekçesiyle, kanun çıkararak dersanelerin kapatılmasını öngören kanunu çıkarmıştı.

Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın "AYM kararına saygı duymuyorum, uymuyorum" çıkışına neden olan karar. AYM, MİT tırları davasından yargılanan gazeteciler Can Dündar ve Erdem Gül'ün tahliyesine karar verdi.

26 Şubat 2016

11 Ocak 2018

FETÖ'den tutuklu Mehmet Altan ve Şahin Alpay'ın tahliye edilmelerine ilişkin karar.

1 Ağustos 2018

HDP Milletvekili Meral Danış Beştaş hakkında verilen 3 ay hapis cezasında, "kişi hürriyeti ve güvenliği hakkının ihlal edildiği" gerekçesiyle verilen tazminat kararı.

3 Mayıs 2019

Gazeteci Ali Bulaç hakkında verilen "kişi özgürlüğü ve güvenliği ile ifade özgürlüğü haklarının ihlal edildiğine" ilişkin karar

28 Haziran 2019

Gazeteci Deniz Yücel'in ifade özgürlüğünün ihlal edildiğine ilişkin karar.

24 Temmuz 2019

Van Gölü kıyısına Cumhurbaşkanlığı Köşkü inşa edilmesine ilişkin "torba yasa"nın ilgili maddesi AYM tarafından iptal edildi. AYM, ilgili maddenin yanısıra, köşk alanının gösterildiği krokiyi de iptal etti. AKP hükümeti daha sonra TBMM'den yeni bir yasa çıkartarak, Ahlat'taki yerleşkenin inşasına devam edilmesini sağladı.

Barış bildirisine imza atan akademisyenler hakkında verilen hak ihlali kararı.

26 Temmuz 2019

3 Ekim 2019

HDP'li Sırrı Süreya Önder'in hak ihlaline uğradığına ilişkin karar.

25 Ekim 2019

17-25 Aralık ve Mit tırları haberlerine getirilen yayın yasağına ilişkin aykırılık kararı.

29 Kasım 2019

AYM, olağanüstü hal kapsamında çıkartılan bazı KHK'ları Anayasa'ya aykırı buldu. Bu çerçevede, devlet memurluğuna alımda güvenlik soruşturması ve arşiv araştırması yapılması şartını getiren KHK düzenlemesi Anayasa'ya aykırı bulunarak iptal edildi.

26 Aralık 2019

AKP hükümetinin kapattığı Wikipedia'nın "ifade özgürlüğünün ihlal edildiğine" ve yeniden açılmasına ilişkin karar.

28 Mart 2020

AYM, Erdoğan ve AKP'ye hakaret içeren bir pankartı parti binasına astıkları gerekçesiyle haklarında kamu davası açılan ÖDP'lilerin "ifade özgürlüğünün kısıtlandığına" hükmetti. AYM, ÖDP'lilere tazminat ödenmesine karar verdi.

AYM, HDP eski Başkanı Selahattin Demirtaş ve CHP Eski milletvekili Eren Erdem için tutuklu kaldıkları sürenin “makul tutukluluk süresini aştığı” gerekçesiyle tahliye kararı verdi. Ancak Demirtaş, hakkındaki başka bir suçlama gerekçe gösterilerek, hapisten çıkarılmadan yeniden tutuklandı. Eren Erdem ise tahliye edildi.

19 Haziran 2020

24 Temmuz 2020

AYM, yasaların Cumhurbaşkanı tarafından yayınlanan kararnamelerle değiştirilemeyeceğine hükmetti. “Kanun koymak ve değiştirmek yasama yetkisine ilişkin konular kapsamında kalmaktadır” deyerek, Erdoğan’ın Cumhurbaşkanlığına bağlı bazı başkanlıklarda değişiklik yapmasına ilişkin kararnameyi iptal etti. AYM kararı, “Yüksek Mahkeme, Erdoğan’a kararnameyle kanun değiştiremezsin dedi” olarak yorumlandı.

11 Eylül 2020

AYM, Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanunu’nda yer alan “şehirlerarası kara yollarında gösteri yürüyüşleri düzenlenemez” hükmünü iptal etti. İçişleri Bakanı Süleyman Soylu ile AYM Başkanı Zühtü Arslan arasındaki sert polemik, AYM’nin bu kararı sonrası başladı.

17 Eylül 2020

AYM, MİT tırları görüntülerini Cumhuriyet Gazetesi’ne verdiği iddiasıyla hakkında 5 yıl 10 ay hapis cezası verilen ve bu cezanın Yargıtay tarafından da onanmasıyla milletvekilliği düşürülen Enis Berberoğlu’nun “seçilme ve siyasi faaliyette bulunma hakkı” ile “kişi hürriyeti ve güvenliği hakkının” ihlal edildiğine oy birliğiyle karar verdi. Berberoğlu’nun milletvekilliğinin düşürülmesine ilişkin kararın, AYM kararı uyarınca iptal edilmesinin önü açıldı.

SÖZCÜ.com.tr

Günün Trend Videosu

Abdullah Gül AKP ANAYASA Cumhurbaşkanı FETÖ Hükümet İçişleri Bakanı mahkeme Meclis MHP Polis Recep Tayyip Erdoğan Sayıştay sosyal medya Süleyman Soylu TBMM Yıldız Seferinoğlu

Loading...